

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 440
van **LYDIA PEETERS**
datum: 7 maart 2017

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM) - Handhavingsrapport

De beleidsnota Omgeving 2014-2019 legt strategische en operationele doelstellingen betreffende handhaving ruimtelijke ordening vast. Specifiek voor handhaving zijn de strategische doelstelling 3 ('Eenvoudige en doeltreffende instrumenten') en de operationele doelstelling 14 ('Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid') van belang.

Het decreet van 25 april 2014 betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning (het Handhavingsdecreet), vormde de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving om tot de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu (VHRM). Deze laatste kreeg de opdracht om voor de ruimtelijke ordening een jaarlijks handhavingsrapport op te stellen. Dit werd opgenomen in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) in artikel 6.1.3.§2. Het rapport geeft een globale evaluatie van het handhavingsbeleid ruimtelijke ordening in het Vlaamse Gewest en wil op deze wijze een meerwaarde bieden voor beleidsmakers en voor de betrokken handhavingsactoren.

In het handhavingstraject ruimtelijke ordening onderkennen we twee delen: het voortraject (de waarschuwing, de aanmaning, het stakingsbevel, het proces-verbaal en de herstellvordering) en het natraject (de betekening van het vonnis, de inschrijving van wettelijke hypotheek, de dwangsom en de ambtshalve uitvoering).

1. Bij de gewestelijke inspectiedienst ligt het aantal personeelsleden bevoegd voor handhavingstaken ruimtelijke ordening dicht bij het aantal voltijdse equivalenten (vte's) dat daarvoor wordt ingezet (76 procent). Bij de lokale politie en de gemeenten is het verschil groot. Het aantal vte's is slechts 30 procent van het aantal personeelsleden.

Hoe verklaart de minister dat verschil? Welke maatregelen zal de minister nemen om ervoor te zorgen dat ook bij de lokale politie en de gemeenten effectief meer vte's voor effectieve handhaving worden ingezet?

2. Hoe verklaart de minister het feit dat maar weinig van de responderende gemeenten die over gemeentelijke verbalisanten beschikken, eigen prioriteiten betreffende handhaving van de VCRO hebben vastgelegd (slechts 27 procent)? Hoe zal de minister de gemeenten (en de andere handhavingspartners) verder ondersteunen in het bepalen van eigen prioriteiten?
3. Bovendien blijkt dat de lokale overheden pas investeren in handhaving van de ruimtelijke ordening vanaf een bepaalde schaalgrootte.

Pleit de minister in dit verband voor een bovenlokale aanpak?

4. Gerichte controles zouden volgens het rapport minder leiden tot controles waarbij geen overtreding vastgesteld wordt.

Hoe zal de minister deze aanpak van gerichte controles verder promoten?

5. 73 procent van het totale aantal geseponeerde dossiers wordt geseponneerd wegens opportuniteitsredenen, 27 procent wegens technische redenen. Er zijn veel verschillen tussen de parketten, zowel wat de omvang van de instroom aan zaken betreft als de seponeringsgraad en het motief tot seponeren.

Hoe zal de minister ervoor zorgen dat er niet alleen een grotere uniformiteit zal zijn tussen de parketten, maar ook in de aanpak/toewijzing van de seponeringsgronden?

6. Hoe zal de minister ervoor blijven zorgen dat de overheden al in het planningsproces handhaafbare plannen afleveren zodat de latere handhaving niet te complex wordt?
7. Hoe zal de minister het principe van Vlaanderen radical digitaal in de handhaving van de ruimtelijke ordening verder implementeren?
8. Het rapport promoot de verdere uitbouw van een procesanalyse om de effectiviteit van de handhavingsinstrumenten te monitoren.

Hoe zal de minister dit concretiseren?

ANTWOORD

op vraag nr. 440 van 7 maart 2017

van **LYDIA PEETERS**

1. Uit het Handhavingsrapport Ruimtelijke Ordening (RO) van 2015 blijkt inderdaad dat de verhouding tussen het aantal vte's die effectief voor handhavingstaken RO worden ingezet en het aantal personeelsleden die daarvoor bevoegd zijn, bij de gewestelijke inspectiedienst RO veel hoger ligt dan bij de lokale politie en de gemeenten. Het feit dat deze personen waarschijnlijk een groot deel van hun tijd aan andere taken moeten besteden, wordt in het rapport als mogelijke verklaring naar voor geschoven (zie 5.1.1.1., tweede alinea, in fine).

De lokale politie moet op verschillende domeinen optreden. De gemeenten hebben binnen RO naast handhaving ook een opdracht inzake planning en vergunningen. Het behoort tot hun autonomie om te bepalen hoe ze hun opdrachten realiseren. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het rapport dat de gemeenten veel meer vte's voor administratieve ondersteuning bij de handhavingstaken inzetten dan de gewestelijke inspectiedienst.

Anders dan in de milieuwetgeving is het aanstellen van toezichthouders op gemeentelijk niveau niet verplicht binnen de wetgeving RO. Het aantal personeelsleden en inzetbare vte's is om die reden minder relevant. De realisatie van een effectief handhavingsbeleid RO is wel belangrijk.

Het Handhavingsrapport RO 2015 is het eerste rapport dat de VHRM in de materie RO heeft opgemaakt. Bij het rapport 2016 worden de handhavingspartners meer betrokken bij de evaluatie van hun cijfers en wordt hen gevraagd om de nodige duiding te geven. Een verfijning van de analyse in het handhavingsrapport RO 2015 legt de basis voor een effectief beleid.

2. Het handhavingsrapport RO 2015 werd opgemaakt op basis van de antwoorden van de handhavingspartners op de vragen in de bevragsingsfiches van de VHRM. Op de vraag 'Heeft uw gemeente prioriteiten vastgelegd inzake de handhaving van de VCRO' antwoordde inderdaad maar 27% van de responderende gemeenten die over gemeentelijke ambtenaren beschikken, met een 'ja'.

In uitvoering van het handhavingsprogramma RO van 18 november 2015 werden de gewestelijke en gezamenlijke prioriteiten op 23 december 2016 meegedeeld. De Afdeling Inspectie en Handhaving Ruimtelijke Ordening bij het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie staat nu in voor de operationalisering op het terrein en de vereiste samenwerking met de partners. In het kader van die samenwerking zullen de gemeenten worden aangespoord om hun eigen prioriteiten te bepalen.

3. Faciliteren en uitbouwen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is een doelstelling in het handhavingsprogramma RO, met name OD 3: Versterken van partnerschappen en inzetten op transparantie. Die samenwerking kan zowel voor het opsporen en het vaststellen, voor het verdere traject of voor het bieden van (juridische) ondersteuning. De schaalvergroting kan zowel op basis van de politiezones als via de intergemeentelijke samenwerking.

4. Het Handhavingsprogramma RO 2015 legt de basis voor gerichte controles uitgevoerd door de gewestelijke inspectiedienst, door ruimte te creëren voor proactief toezicht en voorrang te geven aan prioriteiten; OD 1: Werken met prioriteiten.

De gewestelijke en gezamenlijke prioriteiten zijn vastgelegd en gecommuniceerd. De Afdeling Inspectie en Handhaving Ruimtelijke Ordening bij het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie staat nu in voor de operationalisering op het terrein.

Mijn administratie werkt ook aan de realisatie van een handhavingsbeleid RO op basis van risicoanalyse.

5. De hoge seponeringsgraad en de verschillen in het seponeringsbeleid van de parketten was eerder al gekend. Dit was één van de redenen om op Vlaams niveau een bestuurlijke handhaving RO met bestuurlijke geldboetes en bestuurlijke maatregelen in te voeren (zie memorie van toelichting 2419 (2013-2014) - nr. 1).

De administratie zal bestuurlijk optreden waar het kan, maar de parketten blijven een onmisbare partner voor het strafrechtelijk luik. Op Vlaams niveau is een samenwerkingsakkoord afgesloten om de samenhang van het strafrechtelijk beleid bij federale parketten en gewesten te verbeteren. In die context is vorig jaar het project 'Coördinatie Vlaams handhavingsbeleid' van start gegaan bij Bestuurszaken over alle beleidsvelden heen, waaronder dus ook RO. Vanuit dat project lopen besprekingen met de parketten over het opstellen van een lijst van schendingen in gewestelijke materies, die in principe altijd strafrechtelijk te vervolgen zijn. Gezien het sepotbeleid en het vervolgingsbeleid de keerzijde zijn van dezelfde medaille, zal dit ook zijn impact hebben op de seponeringen.

Intussen worden via het Vlaams subnetwerk Leefmilieu, dat deel uitmaakt van de expertise-netwerken van de parketten, ook nog verdere afspraken gemaakt over het afstemmen van prioriteiten tussen mijn administratie en de parketten.

6. Er is de Brochure 'Leidraad voor handhaafbare plannen en stedenbouwkundige voorschriften', gepubliceerd in 2014 en nog steeds actueel.
7. In de schoot van de VHRM is een studie naar de mogelijkheden en de optimalisatie van informatie-uitwisseling in het kader van omgevingshandhaving lopende. Er wordt ook aan een studie inzake de methodiek tot opmaak van de jaarlijkse handhavingsrapporten gedacht, waarin de digitale informatiegaring aan bod zou komen.

Mijn administratie heeft een handhavingsmonitor: data worden uit het vergunningenregister en uit het digitale verwerkingssysteem van de gewestelijke inspectiedienst geput. Een verdere uitbouw zal afhangen van de aanbevelingen uit de vermelde studie en de verdere realisatie van het omgevingsbeleid.

8. De uitbouw van procesanalyse wordt in het handhavingsprogramma RO voorzien; OD 4: Werken aan datakwaliteit, analyse en rapportering. Het belang ervan wordt in het Handhavingsrapport RO 2015 bevestigd. Mijn administratie werkt momenteel aan de implementatie van die doelstelling binnen de verdere uitbouw van de monitoring van het handhavingsbeleid.